

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2274

Vragen van de leden **Jan Vos** en **Servaes** (beiden PvdA) aan de Ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en van Buitenlandse Zaken over *de nalatigheid van de Europese Commissie bij het uitvoeren van mensenrechtenanalyses bij handelsverdragen* (ingezonden 14 maart 2016).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 13 april 2016).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Is vrijhandel met Vietnam belangrijker dan de mensenrechten?» van Follow the Money?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat het onderzoek van Ecorys naar de impact van het nog af te sluiten Trade In Services Agreement (TISA) op mensenrechten twee jaar is vertraagd? Wat is de verklaring hiervoor en hoe wordt ervoor gezorgd dat deze analyses alsnog grondig in de vormgeving van TISA worden meegenomen?

Antwoord 2

Het onderzoek naar de impact van het Trade in Service Agreement (TISA) op mensenrechten maakt deel uit van een breed onderzoek naar de effecten van dit handelsverdrag, namelijk het *Sustainability Impact Assessment*. Het voorbereidend *Sustainability Impact Assessment*-rapport is op 14 juli 2014 gepubliceerd.² Het interim-rapport is naar verwachting deze zomer beschikbaar. Dit is ongeveer 1 jaar later dan gepland. De vertraging van het interim-rapport is met name het gevolg van de moeilijkheden die de onderzoekers (Ecorys en CERP) ondervonden bij het ontwikkelen van een bruikbaar econometrische model. Normaliter wordt de economische impact

¹ Follow the Money, «Is vrijhandel met Vietnam belangrijker dan de mensenrechten?», 8 maart 2016 <https://www.ftm.nl/artikelen/is-vrijhandel-met-vietnam-belangrijker-dan-de-mensenrechten>

² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/july/tradoc_152702.PDF

van een handelsverdrag berekend op basis van de handelsvolume in goederen en de verwachte verlaging van de invoerheffingen. Op diensten worden geen invoerheffingen geheven, waardoor het ingewikkelder is om betrouwbare voorspellingen te doen over de economische effecten. Bovendien heeft TiSA als doel het vastleggen van het bestaande niveau van de handel in diensten, wat de kwantificering van die effecten nog lastiger maakt. Daarnaast gaat het om een handelsverdrag met 23 partijen, met wisselende kwaliteit van de statistische data per partij.

Vraag 3

Wat is uw mening over het feit dat de Europese Commissie oproepen van de Europese ombudsman over het niet uitvoeren van een mensenrechtenanalyse naast zich heeft neergelegd?

Antwoord 3

Het is juist dat er vooraf geen expliciet onderzoek naar mensenrechten is geweest voor het handelsakkoord met Vietnam. Echter, op verschillende manieren is de betrokkenheid en inzet van de EU en Vietnam op het terrein van mensenrechten in de besprekingen ingebracht (zie ook het antwoord op vraag³).

In de mededeling «Handel voor iedereen» schetst de Europese Commissie haar ambities onder meer op het terrein van handel en mensenrechten (Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 22 112, nr. 2028). In navolging van de oproep van de Ombudsman betreft één van deze ambities het opnemen van een mensenrechtenanalyse in de gebruikelijke *Sustainability Impact Assessments*. Het kabinet steunt deze inzet.

Vraag 4

Hoe ziet u uw rol als EU-voorzitter om, al dan niet door het aanscherpen van andere organen, zoals bijvoorbeeld dat van de Europese ombudsman, ervoor te zorgen dat de Europese Commissie in de toekomst de impact van handelsverdragen op mensenrechten consistentener meeneemt alvorens handelsverdragen af te sluiten?

Antwoord 4

Conform de mededeling «Handel voor iedereen» zal de Europese Commissie voortaan mogelijke effecten op mensenrechten expliciet meenemen in de *Sustainability Impact Assessments* die worden uitgevoerd voor alle nieuwe handelsakkoorden. Als EU-voorzitter draagt Nederland bij aan deze inzet door onder meer een gezamenlijke bijeenkomst te beleggen van het handelspolitieke en het mensenrechten comité om onderwerpen op het terrein van mensenrechten en handel uit het EU «Actieplan mensenrechten en democratie» te bespreken (JOIN (2015) 16 final). Eén van de actiepunten betreft het verbeteren van mensenrechtenanalyses in *Sustainability Impact Assessments*.

Vraag 5

Wat is uw reactie op de onverhoopt niet uitgevoerde mensenrechtenanalyse in relatie tot het EU-Vietnam Vrijhandelsverdrag en wat verwacht u van het onderzoek dat momenteel alsnog wordt uitgevoerd? Deelt u de mening dat, waar mogelijk, het verdrag dient te worden bijgeschaafd indien dat de mensenrechtensituatie ten goede komt?

Antwoord 5

Het kabinet deelt de mening van de Europese Commissaris Malmström dat het vrijmaken van handel en mensenrechten hand in hand kan en moet gaan. Het handelsverdrag EU-Vietnam legt op verschillende manieren de link tussen handel en mensenrechten. Zo wordt in de preambule van het Verdrag het belang van mensenrechtenverdragen en instrumenten door beide partijen herbevestigd. Daarnaast is een juridische link gelegd tussen het handelsverdrag en het partnerschaps- en samenwerkingsakkoord met Vietnam, die het mogelijk maakt om maatregelen te treffen als daar toe aanleiding bestaat,

³ Follow the Money, «Is vrijhandel met Vietnam belangrijker dan de mensenrechten?», 8 maart 2016 <https://www.ftm.nl/artikelen/is-vrijhandel-met-vietnam-belangrijker-dan-de-mensenrechten>

bijvoorbeeld bij de schending van mensenrechten. Tot slot bevat het handelsverdrag een aantal bepalingen dat de transparantie en inclusiviteit van het besluitvormingsproces en juridische maatregelen verzekert, om ook op die manier de mensenrechten, democratie en rechtsorde te verstevigen. Tevens heeft de Europese Commissie recent (26 januari jl.) een werkdocument uitgebracht waar zij ingaat op mensenrechten en duurzame ontwikkeling in de EU-Vietnam relatie, en meer specifiek in het EU-Vietnam handelsakkoord. Naast het handelsakkoord zijn er immers (ook) andere instrumenten die de ontwikkeling van mensenrechten monitoren, zoals de EU-Vietnam mensenrechtendialoog en het European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR).

Hoewel er vooraf geen specifiek onderzoek met het thema mensenrechten heeft plaatsgevonden, is het kabinet van mening dat er verschillende bepalingen, afspraken en instrumenten zijn die de betrokkenheid en inzet van de EU en Vietnam op dit gebied ondersteunen. Desalniettemin is het een goede zaak dat de Europese Commissie heeft toegezegd om mensenrechten expliciet mee te nemen in de komende *Sustainability Impact Assessments* die zij uitvoert aan het begin van een nieuw handelsakkoord.